

Zpráva o šetření z vlastní iniciativy ve věci odnímání azylu podle § 17 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v roce 2017

V únoru 2023 jsem zahájil šetření z vlastní iniciativy. Vedly mě k tomu podněty dvou azylantů. Těm odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (OAMP) v roce 2017 odňal azyl s tím, že **dobrovolně pobývají v zemi, kterou opustili z důvodu pronásledování nebo odůvodněného strachu z pronásledování** ze specifických důvodů.¹ Správní soudy považovaly jejich žaloby za důvodné,² a to kvůli nesprávnému doručování veškerých písemností v průběhu správního řízení včetně rozhodnutí o odnětí azylu.

Správní soudy se nezabývaly skutečnostmi, které vedly OAMP k odnětí azylu. Proto jsem se rozhodl šetřením prověřit i další obdobné případy z **roku 2017**. OAMP totiž v následujících letech neodňal z tohoto důvodu žádný azyl.

A. Shrnutí závěrů

Vyžádal jsem si **vzorek spisů** o odnětí azylu.³ Zjistil jsem, že **OAMP** ve všech 18 případech **pochybil**, když:

(1) azylantům nezákonně odňal azyl (část C.1).

Azyl lze mimo jiné odejmout azylantovi, který dobrovolně pobývá v zemi, kterou opustil z důvodu pronásledování nebo odůvodněného strachu z pronásledování ze specifických důvodů.

OAMP odůvodnil rozhodnutí o odnětí azylu neaktuálností údajů o pobytu azylantů a neplatností jejich průkazů o povolení k pobytu. Do předložených spisů přitom nezařadil žádné důkazy svědčící o tom, ve kterém státě a z jakého důvodu se azylanti nacházejí.

OAMP tedy neprokázal, že jsou splněny důvody pro odnětí azylu;

(2) azylantům v průběhu správního řízení **řádně nedoručil veškeré písemnosti**, včetně rozhodnutí o odnětí azylu (část C.2).

Písemnosti se azylantům doručují na adresu hlášeného pobytu, adresu pro doručování nebo do datové schránky. Je-li azylant neznámého pobytu, písem-

1 Ustanovení § 17 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, stanoví: „Azyl se odejme, jestliže azylant dobrovolně pobývá ve státě, který opustil z důvodů uvedených v § 12.“

Ustanovení § 12 zákona o azylu zní: „Azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.“

2 Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. ledna 2022, č. j. [19 Az 26/2020-53](#), a dále rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. listopadu 2022, č. j. [41 Az 3/2022-53](#).

3 Bližší informace o výběru spisů uvádím v části B.2.

nost se uloží po dobu 10 dnů v azylovém zařízení, o čemž se azylant vyrozumí na úřední desce.

OAMP se vůbec nepokusil azylantům doručit písemnosti na poslední známou adresu a ani ve spolupráci s jinými státními orgány neověřil, kde azylanti skutečně pobývají.

Postupoval tedy nesprávně, když azylanty bez dalšího považoval za osoby neznámého pobytu a doručoval jim všechny písemnosti náhradním způsobem, tj. jejich uložení v azylovém zařízení a vyvěšením oznámení na úřední desce. Tímto způsobem odepřel azylantům možnost aktivně uplatňovat svá práva;

- (3) při odnímání azylu **neposoudil**, zda azylantům nesvědčí **jiné důvody** pro jejich setrvání na území České republiky (část C.3).

Přestože to právní úprava vyžaduje, OAMP při rozhodování o odnětí azylu neposoudil, zda lze cizincům udělit doplňkovou ochranu. Rovněž se nezabýval jejich právem na respektování soukromého a rodinného života ve smyslu článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech.

OAMP tedy dostatečně nevyhodnotil dopady rozhodnutí o odnětí azylu u jednotlivých azylantů.

Zaznamenal jsem, že mnou posuzované případy vykazují shodné znaky: písemnosti OAMP mají totožné odůvodnění; OAMP nereflektoval individuální okolnosti případů jednotlivých azylantů; ve spisu chybí podklady, které by osvědčily skutečnosti uváděné OAMP; OAMP se nepokusil obstarat důkazy, které by podložily jím tvrzené informace. **Obávám se proto, že se mé závěry o pochybení OAMP vztahují i na další případy odnětí azylu v roce 2017** (část C.4).

B. Skutková zjištění

B.1 Vyjádření ředitelky OAMP

K šetření se vyjádřila ředitelka OAMP Mgr. et Mgr. Pavla Novotná.⁴

Předmět šetření podle ní navazuje na zcela raritní rozsudky správních soudů. OAMP zahajuje řízení o odnětí azylu v situaci, kdy disponuje informací, jež osvědčuje některý ze zákonem stanovených důvodů (§ 17 zákona o azylu). V průběhu správního řízení se řídí interními metodickými pokyny a v současné době také Praktickou příručkou o uplatňování tzv. cesačních klauzulí.⁵

OAMP v roce 2017 odňal **219** azylů v souvislosti s odeznívající migrační krizí a také zvýšeným počtem bojovníků tzv. Islámského státu nebo jiných teroristických organizací. K tomuto kroku přistoupil po kontrole osob, které se dle nepřímých skutečností (např. absence platných dokladů nebo adresy místa hlášeného pobytu, zprostředkovaných informací o návratu do vlasti) dlouhodobě fyzicky nezdržovaly na území České republiky.

4 Vyjádření ze dne 1. března 2023, č. j. MV-41488-2/OAM-2023.

5 Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (dříve EASO, nyní EUAA): [Practical guide on the application of cessation clauses](#), listopad 2021.

Jelikož se na našem území po odnětí azylu objevili jen jednotlivci, kteří požádali o revizi rozhodnutí o odnětí azylu, je zjevné, že ostatní skutečně vycestovali z České republiky a mezinárodní ochranu již nepotřebují.

B.2 Nahlížení do spisů o odnětí azylu

OAMP mi poskytl statistiku odňatých azylů v roce 2017 podle státních příslušností azylantů. Náhodně jsem si vytipoval zejména nejčastěji zastoupené země napříč kontinenty a požádal jsem OAMP o předložení 20 spisů.

OAMP mi na konci června 2023 umožnil nahlédnout do těchto **18** spisových materiálů:

sp. zn.	jméno a příjmení	datum narození	státní příslušnost	datum udělení azylu
OAM-4767/CU-06-2003	AA	xx. xx. 1950	Rusko	14. 9. 2005
MV-14494/OAM-2017	BB	xx. xx. 1948	Irák	13. 2. 1998
MV-14513/OAM-2017	CC	xx. xx. 1952	Irák	13. 2. 1998
OAM-3439/VL-10-2003	DD	xx. xx. 1971	Kuba	4. 12. 2003
OAM-9132/VL-20-2001	EE	xx. xx. 1929	Kazachstán	14. 4. 2003
MV-567/OAM-2017	FF	xx. xx. 1968	Vietnam	25. 10. 2002
MV-30985/OAM-2017	GG	xx. xx. 1933	Uzbekistán	27. 7. 1998
MV-579/OAM-2017	HH	xx. xx. 1964	Kongo	21. 5. 1998
MV-14385/OAM-2017	II	xx. xx. 1991	Ghana	5. 6. 1996
MV-6195/OAM-2017	JJ	xx. xx. 1971	Bělorusko	20. 1. 1999
MV-30990/OAM-2017	KK	xx. xx. 1953	Uzbekistán	19. 7. 1999
MV-560/OAM-2017	LL	xx. xx. 1963	Írán	5. 11. 1995
OAM-1124/VL-11-2004	MM	xx. xx. 1983	Rusko	19. 3. 2007
MV-149071/OAM-2016	NN	xx. xx. 1964	Afghánistán	9. 12. 1997
OAM-1722/VL-20-2005	OO	xx. xx. 1975	Kazachstán	14. 2. 2006
MV-149533/OAM-2016	PP	xx. xx. 1971	Vietnam	1. 4. 1993
MV-658/OAM-2017	QQ	xx. xx. 1963	Kongo	6. 5. 1996
MV-149475/OAM-2016	RR	xx. xx. 1989	Afghánistán	11. 1. 1996

Všechny spisy obsahovaly **pouze** tyto dokumenty:

- oznámení o zahájení správního řízení o odnětí azylu podle § 17 odst. 1 písm. e) zákona o azylu včetně předvolání azylanta k pohovoru a výzvy k seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí,
- oznámení o uložení výše uvedeného oznámení na pracovišti OAMP v azylovém zařízení podle § 24 odst. 4 zákona o azylu,⁶
- rozhodnutí o odnětí azylu podle § 17 odst. 1 písm. e) zákona o azylu,
- rozhodnutí o odnětí azylu podle § 17 odst. 1 písm. e) zákona o azylu s vyznačenou doložkou právní moci,
- informace o ukončení správního řízení o odnětí azylu včetně předvolání azylanta k převzetí rozhodnutí o odnětí azylu v azylovém zařízení,
- oznámení o uložení výše uvedené písemnosti na pracovišti OAMP v azylovém zařízení podle § 24 odst. 4 zákona o azylu.

C. Právní hodnocení

Pro větší přehlednost rozdělím své hodnocení do více částí.

V první části se budu zabývat skutkovou podstatou důvodu pro odnětí azylu. Poté se zaměřím na to, zda lze azylanty považovat za osoby neznámého pobytu. Ve třetí části se budu věnovat tomu, zda OAMP při odnímání azylu posoudil, zda azylantům (ne)svědčí jiné důvody pro jejich setrvání na území České republiky. Závěrem se vyjádřím k možnému systémovému pochybení OAMP při odnímání azylu v roce 2017.

C.1 Odnímání azylu

C.1.1 Obecně k důvodům pro odejmutí azylu

Účelem mezinárodní ochrany je poskytnout osobám ochranu před pronásledováním či vážnou újmu, není-li schopen či ochoten tuto ochranu poskytnout jejich vlastní stát. Obecně přitom platí, že azyl se uděluje na dobu, po kterou trvá potřeba ochrany osoby.

Důvody pro odnětí azylu upravuje § 17 zákona o azylu. Ten (až na výjimky) vychází z článků 11 a 14 kvalifikační směrnice⁷ a dále tzv. cesačních klauzulí, jež obsahuje článek 1C Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků.⁸

6 Ustanovení § 24 odst. 4 zákona o azylu stanoví: „Písemnost určená účastníku řízení ve věci mezinárodní ochrany, jehož pobyt není znám, se uloží po dobu 10 dnů v azylovém zařízení, kde je účastník řízení ve věci mezinárodní ochrany hlášen k pobytu, nebo, je-li hlášen k pobytu mimo azylové zařízení, v ministerstvem určeném azylovém zařízení, které je nejbližší místu jeho hlášeného pobytu. Oznámení o uložení písemnosti se vyvěsí v azylovém zařízení na úřední desce. Poslední den této lhůty je dnem doručení.“

7 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepřacované znění).

8 Úmluva o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967, která byla publikována sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 208/1993 Sb.

Řízení o odnětí azylu se zahajuje z podnětu OAMP.⁹ Ten by měl disponovat poznatky, které nasvědčují naplnění některého zákonného důvodu pro odnětí azylu.¹⁰ V praxi se může jednat o zjištěný pobyt azylanta v zemi původu, jeho kontakty s touto zemí, razantní změnu situace v zemi původu, páchaní závažné trestné činnosti apod.¹¹

Zahájení řízení je nutné účastníkům řízení oznámit. Oznámení lze spojit s jiným procesním úkonem v řízení, například výzvou k dostavení se k pohovoru či seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí.

U všech důvodů pro odnětí azylu platí, že **důkazní břemeno nese OAMP**.¹² V každém individuálním případě tedy musí být OAMP schopen přesvědčivě odůvodnit a doložit relevantní skutečnosti a své závěry.

C.1.2 Azylant dobrovolně pobývá v zemi, kterou opustil z důvodu pronásledování nebo odůvodněného strachu z pronásledování

Podle § 17 odst. 1 písm. e) zákona o azylu OAMP může odejmout azyl v případě, že azylant dobrovolně pobývá ve státě, který opustil z důvodů pronásledování nebo odůvodněného strachu z pronásledování.

Při uplatňování tohoto důvodu pro odnětí azylu musí OAMP klást důraz na **dva aspekty**:

- (1) Navrácení azylanta a jeho další pobyt v zemi, kterou opustil, musí být **dobrovolné**.

Tento důvod pro odnětí azylu nelze uplatnit například v situaci, kdy došlo k únosu azylanta, jeho vyhoštění či vydání, kdy byl motivován k návratu peněžním obnosem anebo v případě, kdy se azylant sice dobrovolně vrátil do země, kterou opustil, ale následně v ní setrval proti své vůli (např. došlo k jeho uvěznění nebo se nachází v kritickém zdravotním stavu, který mu znemožňuje vycestování, aj.).¹³

- (2) **Opětovné usazení azylanta v zemi, kterou opustil z důvodu pronásledování nebo odůvodněného strachu z pronásledování**

Považuji za důležité upozornit, že zákon o azylu používá zavádějící výraz „pobývá“. Ženevská úmluva o právním postavení uprchlíků i kvalifikační směrnice totiž hovoří o usazení („*re-established*“). Pobyt azylanta v zemi původu by tedy měl mít **dlouho-**

9 Viz § 11 zákona o azylu.

10 Na řízení o odnětí azylu dopadá i procedurální směrnice (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany). Ta v článku 44 stanoví: „Členské státy zajistí, aby bylo možné zahájit posouzení toho, zda má být určité osobě odňat status mezinárodní ochrany, objeví-li se nové prvky nebo zjištění naznačující, že existují důvody pro nové posouzení oprávněnosti její mezinárodní ochrany.“

11 CHMELÍČKOVÁ, Nataša, VOTOČKOVÁ Veronika. *Zákon o azylu: Praktický komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-09-06]. ASPI_ID KO325_p11999CZ.

12 KOSAŘ, David, MOLEK, Pavel, HONUSKOVÁ, Věra, JURMAN, Miroslav, LUPAČOVÁ, Hana. *Zákon o azylu. Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. [cit. 2023-09-06]. ASPI_ID KO325_1999CZ.

13 [Practical guide on the application of cessation clauses](#), EASO, listopad 2021, s. 19.

dobější charakter, případně by z určitého **závazku** azylanta měl být zřejmý jeho úmysl zde déle setrvat.¹⁴

Mezi **faktory svědčící o usazení azylanta** v zemi původu lze podle příručky zařadit:¹⁵

- čestné prohlášení azylanta o dalším setrvání v zemi,
- otevření nového podniku nebo dokumenty osvědčující zaměstnání,
- stavbu nebo koupi nového domu,
- členství v politické straně,
- adopci dítěte,
- placení daní, využívání služeb státu, anebo
- plnění vojenských povinností.

Zahraniční soudy a odborná literatura naopak dovodily, že za **dobrovolné usazení** azylanta v zemi **nelze považovat**:

- (opakovanou) návštěvu rodiny nebo přátel,¹⁶ krátkodobý pobyt,¹⁷
- přechodnou cestu kvůli péči o nemocnou matku,¹⁸
- návrat do země na 2,5 měsíce za účelem záchrany manželství,¹⁹
- vycestování za účelem posouzení možného návratu.²⁰

Z uvedeného vyplývá, že tento důvod pro odnětí azylu nelze uplatnit v případě dlouhodobějšího usazení azylanta v jakémkoliv státě, ale toliko v zemi, kterou azylant opustil z důvodu pronásledování nebo odůvodněného strachu z pronásledování.

OAMP přitom musí vždy zkoumat **důvody či motivaci** návštěvy a **dalšího pobytu azylanta** v této zemi. Současně by měl během rozhodování o odnětí azylu zvážit **stabilitu politické situace** dané země a možnost azylanta v ní dlouhodoběji bezpečně setrvat.²¹

14 Příručka UNHCR k cesačním klauzulím. Srov. [The Cessation Clauses: Guidelines on their Application](#), UNHCR, 1999, s. 5, bod 21.

15 [Practical guide on the application of cessation clauses](#), EASO, listopad 2021, s. 19. Některé důvody rovněž zmiňuje také KRAFT, Ingo. Article 14, Asylum Qualification Directive 2011/95/EC. In: THYM, D., HAILBRONER, K. (eds.) *EU Immigration and Asylum Law: A Commentary*. Third edition, C. H. Beck, 222, s. 1353 až 1361, anebo [Ending International Protection: Articles 11, 14, 16 and 19 Qualification Directive \(2011/95/EU\) A Judicial Analysis](#), EASO, 2016, s. 27–30.

16 Swiss Asylum Appeal Commission, *B. T. vs. Swiss Federal Office of Refugees*, 5th July 2002.

17 PHELAN, Margaret, GILLESPIE, James. *Immigration Law Handbook*. 8. vydání, Oxford University Press, 2013, s. 1691.

18 Immigration and Refugee Board of Canada, *Shanmugarajah*, case no. A-609-91, 22nd June 1992.

19 Immigration and Refugee Board of Canada, case no. C89-00332, 1991.

20 Závěr č. 18, který přijal Výkonný výbor UNCHR na svém 31. zasedání (A/AC.96/588, bod 48).

21 FITZPATRICK, Joan, Jeffrey, BROTMAN, Susan. *Current Issues in Cessation of Protection Under Article 1C of the 1951 Refugee Convention and Article I.4 of the 1969 OAU Convention* [online], UNHCR, 2001, bod 41 [cit. dne

V žádném případě tedy k odnětí azylu nepostačí pouhý předpoklad OAMP, že se azylant kvůli nezjištěnému místu pobytu zdržuje v zahraničí.

C.1.3 Posuzovaná rozhodnutí OAMP o odnětí azylu

Ve všech 18 posuzovaných případech OAMP odůvodnil odnětí azylu následovně:

„Správní orgán v rámci své úřední činnosti zjistil, že v evidenci žadatelů o mezinárodní ochranu ani v cizineckém informačním systému, ve kterých jsou vedeny údaje o osobách požívajících mezinárodní ochrany, od doby udělení azylu výše jmenovanému nejsou evidovány naprosto žádné aktuální údaje stran hlášeného místa pobytu, dokladů, rodinných vztahů či jakýchkoliv jiných skutečností, který by svědčily o trvajícím pobytu jmenovaného na území České republiky za celé období od udělení azylu. Jako zásadní správní orgán hodnotí rovněž skutečnost, že výše jmenovaný nemá vystaven platný průkaz o povolení k pobytu, na základě kterého by byl oprávněn vykonávat výdělečné aktivity na území České republiky, čerpat zdravotní péči nebo být účasten na sociálním a vzdělávacím systému České republiky. Dle správního orgánu se tak lze důvodně domnívat, že výše jmenovaný se navrátil do země své státní příslušnosti a mezinárodní ochrany ve formě azylu na území České republiky tak již není zapotřebí.“

Žádné další věcné odůvodnění předložená rozhodnutí o odnětí azylu neobsahují.

C.1.4 Závěr

Ve správních spisech se **nenacházejí** žádné výpisy z úředních evidencí, úřední záznamy svědčící o výše uvedených skutečnostech ani doklady o komunikaci OAMP s jinými státními orgány (např. matričními úřady stran hodnocení rodinných vazeb azylantů).

I kdyby tyto důkazy byly součástí spisových materiálů, **nebylo by možné** z nich bez dalšího dovodit, že azylanti dobrovolně setrvávají v zemi, jíž opustili z důvodu pronásledování nebo odůvodněného strachu z pronásledování.

Dodávám, že obsah správních spisů rovněž nekoresponduje s vyjádřením ředitelky OAMP k předmětu šetření. Spisy totiž **neobsahují** žádné poznatky o možném zapojení azylantů do teroristických organizací ani zprostředkované informace o návratu azylantů do země, kterou opustili.

Uzavírám, že OAMP dostatečným způsobem **neprokázal**, ve kterém státě a z jakého důvodu se azylanti nacházejí, resp. především to, že dobrovolně pobývají právě ve státě, který opustili z důvodu pronásledování nebo odůvodněného strachu z pronásledování. Odňal jim tedy azyl v rozporu s ustanovením § 17 odst. 1 písm. e) zákona o azylu.

C.2 Doručování písemností azylantům neznámého pobytu

C.2.1 Obecně k doručování písemností v řízení o mezinárodní ochraně

Doručování písemností účastníkům řízení ve věci mezinárodní ochrany upravuje § 24 zákona o azylu. Ten stanoví zvláštní pravidla oproti správnímu řádu.²²

Standardně by OAMP měl doručovat azylantům písemnosti v místě jejich hlášeného pobytu, na adresu pro doručování nebo do datové schránky. Není-li takto možné doručit písemnost, zákon o azylu umožňuje náhradní způsob doručení,²³ a to buď prostřednictvím tzv. fikce doručení (nebyl-li azylant zastížen v místě doručení či nemá datovou schránku), nebo uložením písemnosti v azylovém zařízení (je-li azylant osobou neznámého pobytu).

Správní soudy současně kladou na správní orgány či soudy **zvýšené požadavky** při **zjišťování, resp. ověřování místa pobytu cizinců**, neboť rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany pro ně může mít závažné důsledky.²⁴

C.2.2 Doručování písemností v posuzovaných případech

OAMP odůvodnil odlišný způsob doručování písemností u všech azylantům tím, že se mu „nepodařilo doručit písemnosti v místě jejich hlášeného pobytu, neboť jim není znám“.

Takové odůvodnění nepovažuji za přesvědčivé.

I pokud by OAMP prokázal, že si azylanti (po dobu několika let) nezměnili kontaktní údaje v úředních evidencích či si neprodloužili průkaz o povolení k pobytu,²⁵ nebylo by možné z těchto skutečností bez dalšího dovodit, že azylanti jsou neznámého pobytu, resp. že se nezdržovali na místě hlášeného pobytu nebo na adrese pro doručování.

Ve správních spisech nejsou založeny **žádné dokumenty**, které by dokládaly, že se OAMP neúspěšně pokusil azylantům doručovat písemnosti v místě hlášeného pobytu či na adrese pro doručování, dotazoval se orgánů Policie České republiky na to, zda nemají informace o místě jejich pobytu, nebo že by na těchto místech inicioval provedení pobytové kontroly apod.

C.2.3 Závěr

OAMP pochybil, když azylantům v průběhu správního řízení doručoval veškeré písemnosti podle § 24 odst. 4 zákona o azylu, neboť pro **takový postup nebyly splněny zákonné podmínky**. V důsledku tohoto pochybení OAMP neumožnil azylantům hájit v řízení

22 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. dubna 2015, č. j. [2 Azs 233/2014-66](#).

23 Srov. § 24 odst. 3 a 4 zákona o azylu.

24 Rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16. února 2022, č. j. [10 As 7/2022-18](#), ze dne 29. dubna 2015, č. j. [2 Azs 233/2014-66](#), a další.

25 Ve smyslu § 59 zákona o azylu.

svá (procesní) práva, porušil zásadu předvídatelnosti²⁶ a také zasáhl do jejich práva na spravedlivý proces.²⁷

C.3 Posouzení jiných důvodů svědčících pro setrvání na území České republiky

C.3.1 Doplnková ochrana

Doplnková ochrana má subsidiární povahu k azylu.²⁸ Z tohoto důvodu musí OAMP při odnímání azylu posoudit, zda v konkrétním případě neexistují důvody pro udělení doplňkové ochrany.²⁹ A to proto, že nevedl tuto úvahu při rozhodování o udělování azylu. Takové posouzení by přitom mělo směřovat k době možného vyhoštění.³⁰

OAMP ani v jednom z 18 rozhodnutí **nevyhodnotil**, zda azylantům hrozí nebezpečí vážné újmy, resp. zda jsou navzdory odnětí azylu naplněny důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.

C.3.2 Jiné než azylové důvody svědčící pro setrvání na území

Současně jsem nepřehlédl, že dvanáct azylantů bylo držiteli mezinárodní ochrany po dobu delší než 15 let. Někteří z nich rovněž byli v době odnětí azylu vysokého věku (EE, GG), jiní na našem území pobývali od dětství (RR, II).

OAMP se nicméně **nezabýval** tím, zda rozhodnutí o odnětí azylu nemůže způsobit nepřiměřený zásah do práva na respektování soukromého a rodinného života azylantů ve smyslu článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech.³¹

C.4 Možné systémové pochybení OAMP

Předložené spisové materiály ve mně budí dojem **systémového problému** spočívajícího v typovém rozhodování OAMP. Zjistil jsem z nich, že OAMP:

- odůvodnil veškeré písemnosti totožným způsobem,
- nereflekoval individuální okolnosti případů jednotlivých azylantů,
- nepodložil svá tvrzení relevantními důkazy,
- prokazatelně neověřil informace, které by osvědčily jím uváděné skutečnosti, ani se je žádným způsobem nepokusil obstarat.

26 Srov. § 2 odst. 4 správního řádu.

27 Viz článek 36 Listiny základních práv a svobod.

28 Srov. § 14a zákona o azylu anebo článek 2 písm. f) kvalifikační směrnice.

29 Ustanovení § 28 odst. 4 zákona o azylu stanoví: „Pokud bude rozhodnuto o odnětí azylu, ministerstvo v rozhodnutí uvede, zda se cizinci udělí doplňková ochrana.“

30 KOSAŘ, David, MOLEK, Pavel, HONUSKOVÁ, Věra, JURMAN, Miroslav, LUPAČOVÁ, Hana. *Zákon o azylu. Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. [cit. 2023-09-06]. ASPI_ID KO325_1999CZ.

31 V době rozhodování OAMP ustanovení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu znělo: „Za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje, pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.“ Předmětné ustanovení bylo zrušeno zákonem č. 173/2023 Sb.

Obávám se proto, že OAMP mohl pochybit i v dalších řízeních o odnětí azylu v roce 2017.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu o šetření zasílám ředitelce OAMP a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv ji žádám, aby se ve lhůtě **30 dnů** od jejího doručení vyjádřila ke zjištěným pochybením a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě.

Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Brno 18. září 2023

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv
(podepsáno elektronicky)